

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.; ਟੇਕ ਚੰਦ; ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ; ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ; ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ,
ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ,- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,- ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

10 ਨਵੰਬਰ, 1961

1960 ਦੀ ਸੀਏਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 630

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ L) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. XXVII, 1960 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ- ਧਾਰਾ 2(ਬੀਬੀ)- ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ- ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

1960 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. XXVII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948, ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

28 ਮਾਰਚ, 1961 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕੇਸ ਨੂੰ 7 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਗਰੋਵਰ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆ, ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਡੀ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਰਾ 10 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਬਘਿਆੜੀ ਦੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਰਾਮ ਰੰਗ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਐਚ.ਐਸ. ਦੁਆਬੀਆ, ਵਪੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਜੀ.ਡੀ.ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.- ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ 1960 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. XXVII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (ਐੱਲ. 1948) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੁਆ ਜੇ., ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਲੋਪਾ ਕੋਟਾਰਾਬਿਲ ਕੋਚੁਨੀ ਉਰਫ ਮੋਪੀਲ ਨਾਇਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਆ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਗੱਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਗਰੇਵਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੁਣ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਦੇ ਮਿਤੀ, 7 ਅਗਸਤ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭਗਿਆਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ 20 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲੱਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

(1) 1960 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 840.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1980 ਐਸ.ਸੀ. 1080

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

687

ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ 20 ਏਕੜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਐਕੁਆਇਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਥੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1955, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ 1955 ਦੇ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 32 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ।

688

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੇਵਲ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ 'ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਬਿੱਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ਜਾਂ ਜੋੜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਬਿਆਨ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਚੌੜੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ

ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

689

ਨਾਲ ਹੀ, ਜੇਕਰ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹਿਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ, ਅਤੇ 1952 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬੋਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ:-

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਿੱਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੈਧ ਹੋਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369

690

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਸ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਸਥਾਨਮ ਦੇ ਧਾਰਕ ਸਨ

ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਥਾਨਮ ਦੇ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ (1932 ਦਾ 22 ਨੰਬਰ) ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਤਰਵਾਦ ਨੂੰ ਤਰਵਾੜ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਤੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਟੈਨੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਰ 1955 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 32 ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਥਾਨੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਰਵਾੜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਜੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਸਟੈਨੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਇਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਸਟੈਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਧ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਵਾਕ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ-

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

691

“ਇਸ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

ਇਸ ਤੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ (1955 ਦਾ 32) ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਲਸੋ, ਜੇ., ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, ਵਿੱਚ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 167 ਆਫ 1960 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵਾਇਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ

ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ (1955 ਦਾ ਐਕਟ 32) ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31ਏ (1)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਟੇਕ ਚੰਦ ਸਹਿਮਤ ਸਨ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕਮਾਤਰ ਸੰਪਤੀ ਸੀ।"

ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ-

(1) (1960) 62 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 840

692

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ"

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਗੰਗਾਧਰਰਾਓ ਨਰਾਇਣ ਰਾਓ ਮੁਜ਼ਮਦਾਰ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੰਬੇ ਪਰਸਨਲ ਇਨਾਮਸ ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1953 ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਵਾਇਰਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਨਾਮ ਧਾਰਾ 31ਏ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਇਦਾਦ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ 3 ਅਕਤੂਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੀ.ਪੀ. ਸਿਨਹਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਸੁਭਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਸਨ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਹ ਬੰਬੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਬੇ ਐਕਟ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 27 ਆਫ਼ 1960 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ

ਵਿੱਚ ਸਿਨਹਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ, ਜੇ., ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋ ਜੱਜ ਉਸ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 27 ਵਿੱਚ 1959 ਦੇ ਬਿਹਾਰ ਐਕਟ ਨੰਬਰ XVI ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 288.

ਵੋਲ. XV-(1)1

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

693

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਦੇਖਿਆ-

"ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਐਕਵਾਇਰ' ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਐਕਵਾਇਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਮਲਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ।

694

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ-

"(ਜੇ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ;

(ਐਨ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਅਤੇ ਨਦੀਨਾਂ ਅਤੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼;

(ਓ) ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਨਾਜ ਫੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੀਜ ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ;

(ਕਿਊ) ਖਾਦ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ;

(ਟੀ) ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰੇ ਹੋਏ ਤਰੀਕਿਆਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ;

(2) (ਸੀ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।"

ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਮਪਗਨਡ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਤਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਈ.ਸੀ. 1080

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

695

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਮਪਗਨਡ ਐਕਟ ਵੈਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ "ਜਾਇਦਾਦ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 314 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਐਕਟ "ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਕਟ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ।" ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਥੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1955 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 31ਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ "ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ।" ਅਸਵਿਨੀ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦੂ ਬੋਸ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਆਨ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਨੇ ਧਾਰਾ 31ਏ(1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 1080.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369

696

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਬੁਝਾਉਣ ਜਾਂ ਸੋਧ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਅਸਟੇਟ" ਅਤੇ "ਅਧਿਕਾਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (1)(ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 1087 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਉਣ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧੀਨ

ਕਾਰਜਕਾਲ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 31 ਏ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

697

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬੰਬਈ (1) ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਨਾ 1068 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 31ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੋਧਾਂ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸਨ **"

ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਐਕਟ ਨੇ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ (1) (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 31ਏ (2)(ਏ) ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 459.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 519.

ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ। ਬਹੁਮਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮਦੀ।

ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬੋਸ (1) ਵਿੱਚ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ, ਦ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 277 ਐਚ.ਐਚ., ਜੋ ਕਿ 1913 ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1944 ਦੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1944 ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ ਇੰਨੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇਹ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਬੋਧ ਗੋਪਾਲ ਬੋਸ (3), ਦਾਸ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ ਪੰਨਾ 104 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ-

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 12

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 92.

"ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬੋਸ (1), ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਯੋਜਕ ਨੂੰ ਉਹੀ ਪੇਸ਼

ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 19(5), ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(ਐਫ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਮ. ਕੇ. ਬੰਗਾਨਾਥਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ, 1936 ਦੇ ਐਕਟ 22 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1913 ਦੀ ਧਾਰਾ 232(1) ਦੀ ਸੋਧ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਯਾਸਥ ਟਰੇਡਿੰਗ ਐਂਡ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (3) ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਥੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1955 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਬਿਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(1) 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਐਸ.ਸੀ. 604.

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1921 ਸਾਰੇ. 149.

700

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਹੁਣ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੰਗਾਧਰਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1863 ਦੇ ਬੰਬਈ ਐਕਟ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 7 ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਘੱਟ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ। 1953 ਦੇ ਬੰਬੇ ਪਰਸਨਲ ਇਨਾਮਸ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਇਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਇਨਾਮ ਦਾ ਧਾਰਕ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੰਬੇ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਬਜਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ

ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। 1863 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਕਮ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ। ਇਹ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਇਨਾਮਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਪੰਨਾ 290 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਸੋਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਚੁਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 288.

701

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਇਹ ਕੇਸ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 27) ਵਿੱਚ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬਿਹਾਰ ਐਕਟ ਨੰ. 16, 1959 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਿਹਾਰ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 6 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 7 ਬੀ ਅਤੇ 7 ਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮੇਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਰਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਟੋਲ ਵਸੂਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 7ਬੀ, ਜੋ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੇਲਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੇਲਾ

ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

702

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।"

ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31, 19 ਅਤੇ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ "ਐਕਵਾਇਰ" ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਰ ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ: -

"ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਰੁਕਾਵਟ ਧਾਰਾ 31(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਇਹ ਰੁਕਾਵਟ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।"

(1) 1952 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 889

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

703

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਲੀਲ "ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ" ਅਤੇ "ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼" 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਸੇ ਧਾਰਾ (2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ "ਜਾਇਦਾਦ" ਵਿੱਚ "ਅਧਿਕਾਰਾਂ" ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ "ਜਾਇਦਾਦ" ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਰੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 31ਏ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਬਿਹਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਿਹਾਰ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਧਾਰਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਕੋਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਕੋਲ। ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਖਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

704

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ(1) ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਜ, ਪੰਚਾਇਤ ਇੱਕ "ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ" ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਸੀ। ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੇਲੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਬਿਹਾਰ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਸੋਨਾਪੁਰ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਟੀ. 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਕੰਮਰੂਪ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ. 235 ਅਤੇ 236 ਆਫ 1960) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਸਾਮ ਫਿਕਸੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੀਲਿੰਗ ਆਨ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ 1957 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31ਏ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਪਥ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ

ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਸਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪੈਟਰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪੱਖ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਟੁਕੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(1) (1960) 62 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 840

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

705

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹਿੱਸਾ ਰੰਗਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.- ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਹੈ, ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ 50) ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਦੁਆ, ਜੇ.- ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਰਾਜ (1) ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਆਰਡਰ, ਮਿਤੀ 28 ਮਾਰਚ, 1961 ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (ਐਲ. 1948), ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1960 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XXVII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

ਅਸਵਿਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬੋਸ (1) ਵਿੱਚ ਬੀ.ਕੇ. ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਵਲੱਪਾ ਕੋਟਾਰਾਥਿਲ ਕੋਚੁਨੀ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਕਸਰ, ਜੇ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ(1)(ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ ਇੰਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ(1) ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਈ.ਸੀ. 1086

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ(1)(ਏ) ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਾਧਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਆਸਾਮ ਰਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗੰਜੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਪਗਨਡ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਾਅ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਈ.ਪੀ. 1960 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XXVII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1948 ਦਾ ਐਕਟ ਐੱਲ, ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਜਾਂ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਟੀਕ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਰੱਖੋ।

708

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਨੁਕਤਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ.- ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਤਰਕ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31ਏ(1)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਕੋਚੁਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ੱਤਾ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਵਾਲਾ ਪੱਥਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ 1948 ਦਾ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲੀਡੀਏਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਐਲ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ -

ਉਰਮਿਲਾ ਰਾਣੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।